

UCHWAŁA

Dnia 2 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant starszy inspektor sądowy Marta Brzezińska

na posiedzeniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 2 kwietnia 2025 r. z udziałem Michała Walendzika prokuratora Prokuratury Regionalnej w Łodzi delegowanego do Prokuratury Krajowej, adwokata J. D. i SSN X. Y.- obrońców X1. Y1.- sędziego Sądu Najwyższego oraz SSN Andrzeja Tomczyka- Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego, po rozpoznaniu, zażaleń: adwokata J. D. i adwokata M. Z. oraz SSN X. Y. - obrońców X1. Y1. - sędziego Sądu Najwyższego, na uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt I DI 20/21, w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie SSN X1. Y1. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 3 k.k.

u c h w a l i ł:

1) uchylić zaskarżoną uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt I DI 20/21, i pozostawić bez rozpoznania, wobec jego cofnięcia, wniosek Kamila Kowalczyka prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej z dnia 15 marca 2021 r., [...], o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X1. Y1. - sędziego Sądu Najwyższego, za czyn polegający na tym, że w dniu 23 października 2019 r., w W., jako funkcjonariusz publiczny - sędzia Sądu Najwyższego, będąc wyznaczony jako przewodniczący składu

orzekającego w sprawie o sygn. akt [...], działając nieumyślnie, nie dopełnił swoich obowiązków polegających na rozstrzygnięciu przydzielonych spraw zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w ten sposób, że wydając w dniu 23 października 2019 r. w sprawie o sygn. akt [...] postanowienie o wstrzymaniu wykonania prawomocnego wyroku z dnia 31 stycznia 2019 r. Sądu Okręgowego w G. w sprawie o sygn. akt [...], utrzymującego w mocy wyrok z dnia 30 listopada 2017 r. Sądu Rejonowego w G. w sprawie o sygn. akt [...], wydany wobec A. K. skazanego za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. i inne, i odbywającego w tej sprawie już karę pozbawienia wolności, nie podjął działań zmierzających do ustalenia czy w chwili wydania w/w postanowienia wobec A. K. jest wykonywana kara pozbawienia wolności oraz nie podjął decyzji o jego zwolnieniu z dalszego odbywania kary skutkiem czego wbrew treści art. 532 § 1 k.p.k. mimo wydania postanowienia, wyrok Sądu Rejonowego [...] w G. był w dalszym ciągu wykonywany, albowiem nie został wydany nakaz zwolnienia A. K., co skutkowało naruszeniem podstawowych zasad procesu karnego określonych w art. 2 § 1 pkt 2 k.p.k., a mianowicie takiego ukształtowania postępowania karnego, aby przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym osiągnięte zostały zadania postępowania karnego, w tym umacnianie poszanowania prawa, skutkiem czego wyrządził istotną szkodę polegającą na bezprawnym pozbawieniu wolności A. K. w okresie od dnia 23 października 2019 r. do dnia 15 listopada 2019 r., czym działał na szkodę interesu prywatnego A. K. jak i interesu publicznego wyrażającego się w prawidłowym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości, tj. o przestępstwo z art. 231 § 3 k.k.;

2) kosztami postępowania poniesionymi w sprawie obciążyć Skarb Państwa.

Zbigniew Korzeniowski Wiesław Kozielowicz Barbara Skoczowska

UZASADNIENIE

W dniu 16 marca 2021 r. do Izby Dyscyplinarnej Sadu Najwyższego wpłynął wniosek Kamila Kowalczyka prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej z dnia 15 marca 2021 r., [...], o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej SSN X1. Y1., za czyn polegający na tym, że w dniu 23 października 2019 r., w W., jako funkcjonariusz publiczny - sędzia Sądu Najwyższego, będąc wyznaczony jako przewodniczący składu orzekającego w sprawie o sygn. akt [...], działając nieumyślnie, nie dopełnił swoich obowiązków polegających na rozstrzyganiu przydzielonych spraw zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w ten sposób, że wydając w dniu 23 października 2019 r. w sprawie o sygn. akt [...] postanowienie o wstrzymaniu wykonania prawomocnego wyroku z dnia 31 stycznia 2019 r. Sądu Okręgowego w G. w sprawie o sygn. akt [...], utrzymującego w mocy wyrok z dnia 30 listopada 2017 r. Sądu Rejonowego w G. w sprawie o sygn. akt [...], wydany wobec A. K. skazanego za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. i inne, i odbywającego w tej sprawie już karę pozbawienia wolności, nie podjął działań zmierzających do ustalenia czy w chwili wydania w/w postanowienia wobec A. K. jest wykonywana kara pozbawienia wolności oraz nie podjął decyzji o jego zwolnieniu z dalszego odbywania kary skutkiem czego wbrew treści art. 532 § 1 k.p.k. mimo wydania postanowienia, wyrok Sądu Rejonowego w G. był w dalszym ciągu wykonywany, albowiem nie został wydany nakaz zwolnienia A. K., co skutkowało naruszeniem podstawowych zasad procesu karnego określonych w art. 2 § 1 pkt 2 k.p.k., a mianowicie takiego ukształtowania postępowania karnego, aby przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym osiągnięte zostały zadania postępowania karnego, w tym umacnianie poszanowania prawa, skutkiem czego wyrządził istotną szkodę polegającą na bezprawnym pozbawieniu wolności A. K. w okresie od dnia 23 października 2019 r. do dnia 15 listopada 2019 r., czym działał na szkodę interesu prywatnego A. K. jak i interesu publicznego wyrażającego się w prawidłowym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości, tj. o przestępstwo z art. 231 § 3 k.k. (k. 2 – k. 13)

Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego uchwałą z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt I DI 20/21, zezwoliła na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X1. Y1. - sędziego Sądu Najwyższego, za czyn wskazany we wniosku

Prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej z dnia 15 marca 2021 r., [...] (k.288 – 317).

Na powyższą uchwałę zażalenia złożyli obrońcy SSN X1. Y1. – adwokaci J. D. i M. Z., a także SSN X. Y..

Adwokaci J. D. i M. Z. w zażaleniu zarzucili:

1. rażącą i kwalifikowaną obrazę przepisów postępowania, tj. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - dalej powoływana jako EKPCz oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, poprzez nienależytą obsadę sądu, polegającą na wzięciu udziału w składzie orzekającym w niniejszej sprawie przez osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a zatem organu krajowego, który z uwagi na ustrojowy model jego ukształtowania oraz sposób działania nie daje rękojmi niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, co stanowi bezzwzględną przyczynę odwoławczą, o jakiej mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.
2. Niezależnie od zarzutu z pkt I, rażącą obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj.
 1. art. 55 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym – dalej powoływana jako u.SN, w zw. z art. 80 § 2c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p., w zw. z art. 101 u.SN, poprzez wydanie uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej SSN X1. Y1. za to, że w dniu 23 października 2019 r. w W., jako funkcjonariusz publiczny - sędzia Sądu Najwyższego, będąc wyznaczony jako przewodniczący składu orzekającego w sprawie o sygn. akt [...], działając nieumyślnie, nie dopełnił swoich obowiązków polegających na rozstrzyganiu przydzielonych spraw zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w ten sposób, że wydając w dniu 23 października 2019 r. w sprawie o sygn. akt [...] postanowienie o wstrzymaniu wykonania prawomocnego wyroku z dnia 31 stycznia 2019 r. Sądu

Okręgowego w G., sygn. akt [...], utrzymującego w mocy wyrok z dnia 30 listopada 2017 r. Sądu Rejonowego w G., sygn. akt [...], wydany wobec A. K. skazanego za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. i inne, i odbywającego w tej sprawie już karę pozbawienia wolności, nie podjął działań zmierzających do ustalenia czy w chwili wydania ww. postanowienia wobec A. K. jest wykonywana kara pozbawienia wolności oraz nie podjął decyzji o jego zwolnieniu z dalszego odbywania kary, skutkiem czego wbrew treści art. 532 § 1 k.p.k. mimo wydania postanowienia, wyrok Sądu Rejonowego w G. był w dalszym ciągu wykonywany, albowiem nie został wydany nakaz zwolnienia A. K., co skutkowało naruszeniem podstawowych zasad procesu karnego określonych w art. 2 § 1 pkt 2 k.p.k., a mianowicie takiego ukształtowania postępowania karnego, aby przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym osiągnięte zostały zadania postępowania karnego, w tym umacnianie poszanowania prawa, skutkiem czego wyrządził istotną szkodę polegającą na bezprawnym pozbawieniu wolności A. K. w okresie od dnia 23 października 2019 r. do dnia 15 listopada 2019 r., czym działał na szkodę interesu prywatnego A. K., jak i interesu publicznego wyrażającego się w prawidłowym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości, tj. za przestępstwo z art. 231 § 3 k.k.,

podczas gdy nie zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez SSN X1. Y1. przestępstwa, albowiem:

1. nie doszło do realizacji znamion typu czynu zabronionego z art. 231 § 3 k.k., skoro w sformułowanym wobec SSN X1. Y1. zarzucie prokurator nie przedstawił żadnego przepisu nakładającego na sędziego konkretny obowiązek, którego sędzia mógłby nie dopełnić poprzez „niepodjęcie działań zmierzających do ustalenia, czy w chwili wydania postanowienia wobec A. K. jest wykonywana kara pozbawienia wolności oraz niepodjęcie decyzji o jego zwolnieniu z dalszego odbywania kary”, co samoistnie stanowi podstawę odmowy zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej SSN X1. Y1., ponieważ treść wniosku prokuratora o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego stanowi granice skargi w rozumieniu art. 14 k.p.k. (por. uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 29 maja 2009 r., sygn.

akt I KZP 5/09, OSNKW 2009, z. 7, poz. 51), zaś niewskazanie przez prokuratora konkretnego przepisu statuującego obowiązek, którego SSN X1. Y1. miał nie dopełnić jest konsekwencją tego, że obowiązek taki nie wynika z jakiegokolwiek regulacji prawnej, a co więcej - utrwalona w Sądzie Najwyższym Izbie Karnej praktyka wskazuje, iż obowiązek taki ciąży na pracownikach sekretariatu, co wynika z zeznań świadków, informacji uzyskanej od dr Michała Laskowskiego - Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Karnej oraz z oświadczenia dr hab. Joanny Lemańskiej Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych działającej w zastępstwie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz dr Michała Laskowskiego - Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej: „Wieloletnia praktyka w Izbie Karnej w podobnych sprawach była następująca. Orzekający skład był informowany o tym, czy skazany w danej sprawie jest pozbawiony wolności. Stosowna adnotacja widniała w karcie informacyjnej akt. Po wydaniu orzeczenia o wstrzymaniu wykonania kary lub uchyleniu wyroku pracownik sekretariatu sprawdzał, czy skazany jest pozbawiony wolności. Sprawdzenia takiego dokonywano za pośrednictwem systemu informatycznego NOE.SAD od drugiej połowy 2016 r. Było i jest (bowiem po ujawnieniu powyższych dwóch sytuacji, praktyka nie zmieniła się) to zadanie pracownika sekretariatu, który w przypadku uzyskania informacji o pozbawieniu wolności, informował Kierownika Sekretariatu Wydziału (lub jego zastępcę), który następnie przygotowywał nakaz zwolnienia i przedstawiał go do podpisu. Nakaz podpisywał sędzia, najczęściej Przewodniczący Wydziału. Sędziowie orzekający w podobnych sprawach nie wydawali i nie wydają odrębnych zarządzeń, nie sprawdzają także osobiście wykonania zapadłych decyzji procesowych”,

przy czym - wbrew twierdzeniu Izby Dyscyplinarnej w składzie orzekającym w tej sprawie - twierdzenie o spoczywaniu na pracownikach sekretariatu Wydziału [...] Izby Karnej Sądu Najwyższego obowiązku ustalenia bez uprzedniego zarządzenia uprawnionego sędziego w oparciu o bazę NOE.SAD, czy osoba, na korzyść której została wywiedziona skarga kasacyjna, nie odbywa już orzeczonej, zaskarżonym

kasacją wyrokiem, kary pozbawienia wolności wcale nie stoi w sprzeczności z art. 93 § 2 k.p.k., art. 350 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., art. 366 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. oraz art. 97 k.p.k. i § 84 pkt 4 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 28 marca 2018 r. Regulamin Sądu Najwyższego (w brzmieniu - Dz.U. 2018 r., poz. 660 - dalej jako Regulamin SN), gdyż ze wskazanych przepisów żadną miarą nie da się zdekodować obowiązku sędziego-przewodniczącego w zakresie ustalania, czy konkretny skazany odbywa orzeczoną zaskarżonym kasacją wyrokiem karę pozbawienia wolności, celem prawidłowego wykonania swojego orzeczenia, lecz jak sama Izba Dyscyplinarna zauważa (s. 23 uzasadnienia) - jedynie obowiązek „wydawania zarządzeń niezbędnych dla prawidłowego przeprowadzenia posiedzenia i wyjaśnienia na posiedzeniu wszystkich istotnych okoliczności oraz powinność sądu orzekającego do sprawdzenia istotnych okoliczności faktycznych przed wydaniem postanowienia na posiedzeniu”, a przecież informacja o statusie skazanego z systemu NOE.SAD nie jest okolicznością (a zwłaszcza okolicznością istotną) wpływającą na proces orzekania w przedmiocie postanowienia o wstrzymaniu wykonania prawomocnego wyroku ani - w konsekwencji - na treść tego postanowienia, bo przesłanki jego wydania są całkowicie oderwane od aktualnego etapu wykonywania wstrzymywanego orzeczenia prawomocnego, lecz staje się istotna dopiero na etapie wykonywania takiego postanowienia o wstrzymaniu orzeczenia prawomocnego, a zatem zaskarżona uchwała zasadza się na kategoryalnym pomieszaniu sfery orzekania ze sferą wykonania orzeczenia, skoro w sposób dowolny, bez jakichkolwiek podstaw, ekstrapoluje obowiązki sędziego związane z tą pierwszą sferą na sferę drugą,

2. nawet w przypadku przyjęcia, iż zachowanie SSN X1. Y1. mogło stanowić naruszenie prawa, czemu obrona stanowczo oponuje, ustalenie takie nie uprawnia do wyciągnięcia wobec sędziego tak daleko idących konsekwencji jak przypisanie mu odpowiedzialności karnej za popełnienie przestępstwa z art. 231 § 3 k.k., a co najwyżej, ze względu na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu, umożliwia przypisanie mu odpowiedzialności służbowej;
- co oznacza w istocie, że wydanie uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego X1. Y1. było nieuprawnione;

3. art. 170 § 1 k.p.k., poprzez oddalenie na posiedzeniu dnia 22 września 2021 r. wniosków o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów w postaci:
 1. opinii Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2021 r., BSA [...];
 2. informacji uzyskanej w trybie dostępu do informacji publicznej od SSN Michała Laskowskiego - Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej;

podczas gdy oba dokumenty wskazują wprost na brak obowiązku nałożonego na sędziów Sądu Najwyższego w postaci nakazu podjęcia działań zmierzających do ustalenia, czy w chwili wydania postanowienia wstrzymującego wykonanie prawomocnego orzeczenia wobec skazanego, w sprawie którego prawomocne orzeczenie zaskarżono kasacją, jest wykonywana kara pozbawienia wolności, przy czym informacja uzyskana od SSN Michała Laskowskiego dodatkowo prezentuje wszystkie sprawy rozpoznane w Wydziale [...] Izby Karnej Sądu Najwyższego w latach 2016-2019, w których wydano postanowienie o wstrzymaniu wykonania prawomocnego orzeczenia lub uchylono prawomocne orzeczenie w związku z rozpoznaniem kasacji, i zawiera wskazanie, że w żadnej z tych spraw nie doszło do wydania odrębnego zarządzenia przez sędziego Sądu Najwyższego w przedmiocie ustalenia w oparciu o system NEO.SAD, czy konkretny skazany w chwili orzekania pozbawiony jest wolności, potwierdzając jednocześnie funkcjonowanie w Izbie Karnej Sądu Najwyższego praktyki weryfikowania statusu skazanych w systemie NEO.SAD przez pracowników sekretariatu bez jakichkolwiek wskazań i nadzoru sędziów Sądu Najwyższego,

a zatem dowody te jako istotne oraz mające wpływ na treść uchwały w przedmiocie wniosku prokuratora należało przeprowadzić, zaś ich nieprzeprowadzenie skutkowało błędnym rozstrzygnięciem.

Podnosząc te zarzuty obrońcy wnieśli o:

1. w przypadku uwzględnienia zarzutów z pkt II petitum zażalenia - uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej;

2. w przypadku uwzględnienia zarzutu z pkt [...] petitum zażalenia - zmianę zaskarżonej uchwały w całości i odmowę wydania zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej SSN X1. Y1..

Ponadto na podstawie art. 167 k.p.k. obrońcy wniesli o dopuszczenie i przeprowadzenie w postępowaniu odwoławczym dowodów z dokumentów w postaci:

1. opinii Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2021 r., [...];
2. informacji uzyskanej w trybie dostępu do informacji publicznej od SSN Michała Laskowskiego - Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej;

na okoliczności:

1. braku istnienia obowiązku nałożonego na sędziów Sądu Najwyższego w postaci nakazu podjęcia działań zmierzających do ustalenia, czy w chwili wydania postanowienia wstrzymującego wykonanie prawomocnego orzeczenia wobec skazanego, w sprawie którego prawomocne orzeczenie zaskarżono kasacją, jest wykonywana kara pozbawienia wolności;
2. że w żadnej ze spraw rozpoznanych w Wydziale [...] Izby Karnej Sądu Najwyższego w latach 2016-2019, w których wydano postanowienie o wstrzymaniu wykonania prawomocnego orzeczenia lub uchylono prawomocne orzeczenie w związku z rozpoznaniem kasacji, nie doszło do wydania odrębnego zarządzenia przez sędziego Sądu Najwyższego w przedmiocie ustalenia w oparciu o system NEO.SAD, czy konkretny skazany w chwili orzekania pozbawiony jest wolności;
3. że w Izbie Karnej SN funkcjonowała praktyka weryfikowania statusu skazanych w systemie NEO.SAD przez pracowników sekretariatu bez jakichkolwiek wskazań i nadzoru sędziów Sądu Najwyższego i to na tychże pracownikach spoczywał służbowy obowiązek, którym uchwała Izby Dyscyplinarnej niesłusznie obciąża sędziów Sądu Najwyższego, w tym SSN X1. Y1. (k. 362 – k. 388)

SSN X. Y. - obrońca SSN X1. Y1., w swoim zażaleniu zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanej uchwały, mający wpływ na treść zaskarżonej uchwały, a polegający na ustaleniu, że:
 1. w dniu 7 października 2019 r. Przewodniczący Wydziału [...] Izby Karnej wyznaczył SSN X1. Y1. do zbadania jednoosobowo - na posiedzeniu w dniu 23 października 2019 r. - czy kasacja obrońcy nie jest oczywiście bezzasadna (str. 20 uchwały; drugi akapit), podczas gdy Przewodniczący [...] Wydziału Izby Karnej SSN X2. Y2. wydał w dniu 7 października 2019 r. zarządzenie, w którym wyznaczył tylko skład sądu w odniesieniu do sprawy będącej przedmiotem rozpoznania, zaś zarządzenie z tego dnia o wyznaczeniu posiedzenia na dzień 23 października 2019 r. w celu rozpoznania kasacji obrońcy w trybie art. 535 § 3 k.p.k. wydał i podpisał SSN X1. Y1. (k. 81 akt PK),
 2. czynności przygotowawcze do posiedzenia w dniu 23 października 2019 r. mogły dotyczyć sprawdzenia pobytu skazanego w zakładzie karnym, podczas gdy w swoim zarządzeniu z dnia 7 października 2019 r. SSN X1. Y1. określił jedyny przedmiot posiedzenia, a było nim rozpoznanie kasacji obrońcy w trybie art. 535 § 3 k.p.k., a nie - wstrzymanie wykonania kary w trybie art. 532 k.p.k. (k. 81), co oznacza, iż dla przedmiotu posiedzenia nie było jakiegokolwiek potrzeby i możliwości wydawania innych zarządzeń w okresie od dnia 7 października 2019 r. do dnia 23 października 2019 r. (str. 21 uchwały ID), a dopiero w dniu 23 października 2019 r. już po skierowaniu kasacji na rozprawę i wstrzymaniu wykonania kary z urzędu (art. 532 k.p.k.), problem wydania zarządzenia mógł być rozważany na gruncie stosownych przepisów.

W konsekwencji tych wadliwych ustaleń, wyrażono błędny pogląd prawny, a zatem doszło do obrazu prawa materialnego, przy czym uchybienie to jawi się jako uchybienie wtórne, wynikające z dokonania wadliwych ustaleń co do zakresu możliwych - od strony przepisów prawa - czynności, jakie miały być podjęte przez SSN X1. Y1. w okresie od dnia 7 października 2019 r.; w efekcie doszło do:

3. naruszenia przepisu art. art. 231 § 3 k.p.k. w zw. z art. 97 k.p.k. oraz w zw. z § 84 Regulaminu Sądu Najwyższego poprzez przyjęcie, że:

1. przepis art. 97 k.p.k. stanowi podstawę formalnoprawną, z której wywodzić należy obowiązek podjęcia określonych czynności w zakresie sprawdzenia statusu skazanego, podczas, gdy przepis art. 97 k.p.k. dotyczy tylko sprawdzenia okoliczności faktycznych niezbędnych dla wydania orzeczenia, a więc gdy istnienie lub nieistnienie danej okoliczności faktycznej ma znaczenie dla rozstrzygnięcia określonej kwestii będącej przedmiotem posiedzenia sądu, zaś przedmiotem posiedzenia była tylko i wyłącznie ocena, czy kasacja jest oczywiście bezzasadna; zatem przepis art. 97 k.p.k. nie mógł mieć zastosowania;
2. przepis § 84 Regulaminu Sądu Najwyższego (jak również przywołany na str. 23 przepis art. 350 § 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.) stanowił formalną podstawę do ustalenia, czy skazany przebywa w zakładzie karnym, podczas gdy przepis ten w zakresie, w jakim został przyjęty za podstawę obowiązku działania SSN X1. Y1., obejmuje „inne czynności konieczne do przygotowania rozprawy lub posiedzenia” (pkt 4), ale w związku z „zarządzeniem o wyznaczeniu rozprawy lub posiedzenia” (§ 84 *in principio*), a zatem odnosi się tylko do przedmiotu posiedzenia, które zostało wskazane w treści zarządzenia z dnia 7 października 2019 r., a nie innego rozstrzygnięcia, które zapadło na posiedzeniu w dniu 23 października 2019 r. już po skierowaniu kasacji na rozprawę.

W oparciu o te wskazane przepisy, Izba Dyscyplinarna w zaskarżonej uchwale przyjęła, że SSN X1. Y1. miał obowiązek, w okresie pomiędzy 7 października 2019 r. a 23 października 2019 r., wydania zarządzeń w zakresie ustalenia, czy skazany przebywa w zakładzie karnym w sytuacji, gdy w tym okresie - z uwagi na przedmiot wyznaczonego posiedzenia - nie istniała jakakolwiek przyczyna do podejmowania takich działań albowiem z uwagi na przedmiot posiedzenia nie można było planować zwolnienia skazanego (art. 535 § 3 k.p.k.), a kwestia wstrzymania wykonania wyroku wynikła w dniu 23 października 2019 r. już po skierowaniu kasacji na rozprawę i stwierdzeniu, że jest prawdopodobne uwzględnianie kasacji, co obowiązek w zakresie sprawdzenia statusu skazanego przesunęło na etap już po wydaniu postanowienia o wstrzymaniu wykonania kary.

A w dalszej części, zważywszy na wskazania także innych - ogólnych, niezależnych od dokonania ustaleń faktycznych - podstaw normatywnych jako źródeł obowiązku działania SSN X1. Y1., obrońca zarzucił obrazę prawa materialnego poprzez:

3. naruszenie przepisów art. 9 k.k.w. oraz art. 4 u.SN w zw. z § 391 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych oraz art. 366 k.p.k., jako norm prawnych określających źródło i podstawę obowiązku sprawdzenia przez SSN X1. Y1. po wydaniu postanowienia o wstrzymaniu wykonania kary, czy skazany przebywa w zakładzie karnym, podczas gdy:

1. przepisy rozporządzenia z dnia 18 czerwca 2019 r., w tym wskazany § 391 pkt 1 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych jako akt wykonawczy do ustawy o ustroju sądów powszechnych, nie mogą mieć w ogóle zastosowania w postępowaniu przed Sądem Najwyższym (art. 4 u.SN);
2. art. 9 k.k.w. w ogóle nie stanowi źródła obowiązku działania, a adnotacja uwidocznionej w aktach sprawy (na obwolucie), wskazywała, że w dniu 5 sierpnia 2019 r. skazany pomimo treści art. 9 k.k.w. przybywał na wolności ponad 7 miesięcy (!) od daty prawomocności wyroku (ten zapadł 31 stycznia 2019 r. - oraz k. 66 akt PK), co w ogóle podważa ocenę Izby Dyscyplinarnej co do przeświadczenia o odbywaniu przez skazanego kary w dniu 23 października 2019 r.;
3. przepis art. 366 k.p.k. nie znajduje zastosowania w tej sprawie, a to wobec faktu, że procedowano w dniu 23 października 2019 r. na posiedzeniu, a odpowiednikiem przepisu art. 366 k.p.k. na tym forum jest § 95 ust. 2 pkt 2 Regulaminu SN, a ten z kolei przepis dotyczy okoliczności koniecznych do wydania orzeczenia, a nie do jego wykonania,

w efekcie tych trzech naruszeń prawa, nie wykazano, aby istniały regulacje wskazujące na istnienie po stronie SSN X1. Y1. obowiązku określonego postąpienia (działania) po wydaniu postanowienia o wstrzymaniu wykonania kary w trybie art. 532 k.p.k.

Z ostrożności procesowej, mając na uwadze, że już powyższe zarzuty winny prowadzić do zmiany zaskarżonej uchwały i nieuwzględniania wniosku prokuratora

Prokuratury Krajowej, obrońca SSN X. Y. zarzucił ponadto, na wypadek nieuwzględnienia wcześniejszych zarzutów:

4. naruszenie przepisów postępowania karnego, tj. art. 93 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 93a § 1 i 2 k.p.k. mające wpływ na treść wydanej uchwały, poprzez przyjęcie, że czynności techniczne polegające na sprawdzeniu w systemie NEO.SAD, czy skazany przebywa w zakładzie karnym, są czynnościami procesowymi, a skoro tak, to nie mogą być wykonywane przez pracowników sądu bez uprzedniego zarządzenia (str. 23 uchwały), w sytuacji gdy czynności procesowe mogą być podejmowane tylko przez sąd, sędziego, prokuratora i referendarza oraz strony procesu, a sprawdzenie danych w systemie NEO.SAD to czynność techniczna, która może być podejmowana samodzielnie przez pracownika sądu i niezależnie od wydania zarządzenia w tym przedmiocie, co w efekcie miało wpływ na wydanie uchwały, albowiem na podstawie tej okoliczności stwierdzono, że konieczne było wydanie zarządzenia przez SSN X1. Y1.;
5. naruszenia przepisów art. 170 § 1 pkt 1, 2 i 3 k.p.k. poprzez niezasadne oddalenie wniosków dowodowych:
 - o przesłuchanie świadków A. P. oraz Ł. B., na okoliczności wskazane we wniosku SSN X. Y. oraz
 - dokonanie oględzin akt spraw objętych pismem Prezesa Izby Karnej Sądu Najwyższego w celu ustalenia w jaki sposób, i na jakiej podstawie, A. P. i Ł. B. wykonywali czynności biurowe przy wydawanych w latach 2016 - 2019 r. nakazach zwolnienia, pomimo, że wskazane okoliczności miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w zakresie wniosku prokuratora.

Podnosząc te zarzuty, SSN X. Y. – obrońca SSN X1. Y1. **wniósł o:**

- > przeprowadzenie wskazanych dowodów w toku postępowania odwoławczego (art. 121 § 6 u.s.p. w zw. z art. 10 u.SN),
- > a także, o:

zmianę uchwały przez nieuwzględnienie wniosku prokuratora (k. 343 – 348v.)

W dniu 29 stycznia 2025 r. obrońca SSN X. Y. przesłał mailowo do Izby Odpowiedzialności Zawodowej kopię postanowienia z dnia 30 października 2024 r. o umorzeniu śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Krajową uprzednio pod sygn. akt [...], w ramach którego skierowano wniosek o wydanie uchwały w

przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie SSN X1. Y1. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 3 k.k. (k. 475 i k. 479 - 488v).

W dniu 14 lutego 2025 r. do Izby Odpowiedzialności Zawodowej wpłynęło pismo z Prokuratury Krajowej z dnia 13 lutego 2025 r., w którym poinformowano, iż postanowienie o umorzeniu śledztwa w sprawie o sygn. [...], dot. SSN X1. Y1. jest prawomocne. Wskazano, że powyższe okoliczności przemawiają za pozostawieniem wniesionych zażaleń bez rozpoznania w związku z zaistniałym brakiem substratu zaskarżenia (k. 492 - 492v.).

W dniu 3 marca 2025 r. do Izby Odpowiedzialności Zawodowej wpłynęło pismo podpisane przez Dariusza Makowskiego - Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej z dnia 28 lutego 2025 r., sygn. akt [...], w którym złożono oświadczenie w przedmiocie cofnięcia, na podstawie art. 14 § 2 k.p.k., wniosku Prokuratury Krajowej z dnia 15 marca 2021 r., ówczesnej sygn. akt [...], o wyrażenie zgody na pociągnięcie SSN X1. Y1. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 3 k.k. (k. 509 - 509v).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W doktrynie immunitet definiuje się, jako przywilej przyznany określonej kategorii osób z powodu pewnych czynów polegający na wyłączeniu dopuszczalności postępowania karnego, przy czym immunitet materialny wyłącza w ogóle odpowiedzialność karną, natomiast immunitet formalny to tylko zakaz wszczynania i prowadzenia postępowania karnego, który może jednak uchylić określony organ (por. np. St. Waltoś, Proces karny. Zarys systemu, Warszawa 2005, s. 435). Immunitet sędziowski służy przede wszystkim ochronie jednego z podstawowych, konstytucyjnych praw obywatelskich, to jest prawa do rzetelnego, sprawnego, sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. W doktrynie zgodnie wskazuje się, że immunitet sędziowski stanowi również, w swoim założeniu, jedną z najpewniejszych gwarancji ustrojowych zasady niezawisłości sędziowskiej (por. np. T. Grabowski, Ustrojowe gwarancje niezawisłości sądów, Palestra 1990, nr 1, s. 5, M. Rogalski, Niezawisłość sędziowska w postępowaniu karnym, Lublin 2000, s. 49, B. Janusz-

Pohl, Immunitet sędziowski sędziów sądów powszechnych – zagadnienia wybrane, w: G. Rejman (red.), Problemy prawa i procesu karnego. Księga poświęcona pamięci Profesora Alfreda Kaftala, Warszawa 2008, s. 125 – 126). Jako uzasadnienie istnienia immunitetu sędziowskiego w Polsce podnosi się zapewnienie ochrony sędziów przed ewentualnymi próbami zastraszenia, czy presji ze strony innych organów władzy bądź ze strony osób trzecich (W. Michalski, Immunitety w polskim procesie karnym, Warszawa 1970, s. 109 – 111).

W ustawodawstwie polskim instytucja immunitetu sędziowskiego ma długoletnią tradycję. Art. 79 ustawy z dnia 17 marca 1921 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. RP Nr 44, poz. 267) stanowił, że sędziowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności karnej, ani pozbawieni wolności bez uprzedniej zgody wskazanego przez ustawę sądu, o ile nie są schwytani na gorącym uczynku, lecz i w tym wypadku może sąd zażądać niezwłocznego uwolnienia aresztowanego. Z kolei art. 67 Konstytucji kwietniowej z 1935 r. głosił: „Sędzia nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego ani zatrzymany bez nakazu sądu, chyba że został schwytany na gorącym uczynku.” W Konstytucji PRL z 22 lipca 1952 r. nie znajdujemy unormowania dotyczącego immunitetu sędziowskiego, chociaż w okresie obowiązywania tej Konstytucji, był on uznawany za jedną z podstawowych gwarancji niezawisłości sędziowskiej. Obowiązywały wówczas w zakresie immunitetu sędziowskiego rozwiązania zawarte w Rozporządzeniu – Prawo o ustroju sądów powszechnych z 1928r., a następnie w ustawie z dnia 20 czerwca 1985r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 1964 r., Nr 6, poz. 40 ze zm., Dz. U. z 1994 r., Nr 7, poz. 25 ze zm.).

W Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997r., nadano instytucji immunitetu sędziowskiego rangę normy konstytucyjnej, tak jak to było w okresie międzywojennym. Określony w art. 181 Konstytucji RP immunitet sędziowski ma charakter względny, bo może zostać uchylony, co pozwala na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Powołany przepis Konstytucji RP określa w tym zakresie następujące wymogi:

- 1) uchylenie immunitetu sędziowskiego musi mieć zawsze charakter uprzedni, co oznacza, iż do daty uprawomocnienia się decyzji o jego uchyleniu możliwe jest tylko prowadzenie postępowania karnego „w sprawie”, a nie „przeciw osobie”,
- 2) uchylenie immunitetu sędziowskiego może być dokonane tylko przez sąd (tzn. tylko przez jeden z sądów wskazanych w art. 175 Konstytucji RP), z zastosowaniem procedury zapewniającej sędziemu niezbędne gwarancje rzetelnego postępowania,
- 3) uchylenie immunitetu sędziowskiego może być dokonane tylko przez sąd „określony w ustawie”, co oznacza, iż musi istnieć generalna regulacja ustawowa wskazująca właściwość sądu do podejmowania rozstrzygnięć w przedmiocie jego uchylenia.

W kwestii zezwolenia na pociągnięcie sędziego Sądu Najwyższego do odpowiedzialności karnej, czyli prowadzenia tzw. postępowania immunitetowego, w Polsce właściwymi były:

1. w okresie od dnia 1 stycznia 1929 r. do dnia 29 grudnia 1989 r. – działające w Sądzie Najwyższym i złożone z sędziów tego Sądu, wybieranych na roczne kadencje przez Zgromadzenie Ogólne Sądu Najwyższego: Wyższy Sąd Dyscyplinarny i Najwyższy Sąd Dyscyplinarny, każdy z nich składał się z 12 sędziów Sądu Najwyższego;
2. w okresie od dnia 30 grudnia 1989 r. r. do dnia 30 września 2001 r. – Sąd Dyscyplinarny i Wyższy Sąd Dyscyplinarny, w których skład wchodził sędziowie z wszystkich rodzajów sądów w Polsce wybierani na kadencję czteroletnią przez właściwe organy samorządu sędziowskiego, liczbę sędziów tych dwóch ogólnopolskich sądów dyscyplinarnych ustalała Krajowa Rada Sądownictwa;
3. w okresie od dnia 1 października 2001 r. do dnia 30 czerwca 2018 r. – w pierwszej instancji wylosowany skład trzech sędziów Sądu Najwyższego, a w drugiej instancji wylosowany skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego;
4. w okresie od dnia 1 lipca 2018 r. do dnia 14 lipca 2022 r. – w pierwszej instancji trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, także druga instancję tworzyło trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego.

W dniu 14 lipca 2021 r., Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – dalej powoływany jako TSUE, wydała postanowienie o zastosowaniu środka tymczasowego w sprawie C-204/21 Komisja Europejska przeciwko Polsce (niezależność sądów – Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – immunitety sędziowskie). Z mocy tego postanowienia **Polska została między innymi zobowiązana**, natychmiast i do czasu wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie głównej C 204/21, **do zawieszenia, po pierwsze, stosowania przepisów art. 27 § 1 pkt 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, zmienionej ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, i innych, na podstawie których Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego jest właściwa do orzekania w pierwszej i w drugiej instancji w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziów i asesorów sądowych do odpowiedzialności karnej, na ich tymczasowe aresztowanie, zatrzymanie lub przymusowe doprowadzenie, oraz po drugie, do zawieszenia skutków wydanych już na podstawie tego artykułu uchwał Izby Dyscyplinarnej zezwalających na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub jego zatrzymanie, a także do powstrzymania się od przekazania spraw określonych w wyżej wskazanym artykule do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności wskazanych w szczególności w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, C 585/18, C 624/18 i C 625/18, EU:C:2019:982).**

Wobec niestosowania się przez Polskę do wydanego postanowienia o środku tymczasowym, TSUE postanowieniem z dnia 27 października 2021 r. zobowiązał Polskę do zapłaty na rzecz Komisji Europejskiej okresowej kary pieniężnej w wysokości 1 miliona EUR dziennie, do dnia, w którym zobowiązania wynikające z postanowienia o środku tymczasowym zostaną wykonane lub do dnia wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie C – 204/21. **W wyroku z dnia 5 czerwca 2023 r. sprawie C-204/21 Komisja Europejska przeciwko Polsce (niezależność sądów – Izba Dyscyplinarna SN – immunitety sędziowskie) TSUE (wielka izba), między innymi orzekł, że powierzając Izbie Dyscyplinarnej, której niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane,**

uprawnienia do orzekania w sprawach mających bezpośredni wpływ na status sędziów i asesorów sądowych i pełnienie przez nich urzędu, takich jak, z jednej strony sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów lub asesorów sądowych oraz z drugiej strony, sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczące statusu sędziów Sądu Najwyższego oraz sprawy z zakresu przeniesienia sędziego Sadu Najwyższego w stan spoczynku, Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą z mocy art. 19 ust.1 akapit drugi TUE.

W dniu 9 czerwca 2022 r., została uchwalona ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 r., poz. 1259) – dalej powoływana jako ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r., która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. **Z dniem wejścia w życie tej ustawy zniesiono Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, a utworzono Izbę Odpowiedzialności Zawodowej. W myśl art. 8 ust. 2 powołanej ustawy sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia jej w życie należące do Izby Dyscyplinarnej przejmuje i prowadzi Izba Odpowiedzialności Zawodowej.** Zatem zażalenia obrońców SSN X1. Y1. złożone na uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt I DI 20/21, które wpłynęły do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, **zostały przejęte do rozpoznania przez Izbę Odpowiedzialności Zawodowej** (k. 417 – 417v.).

Postępowanie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, czyli tzw. postępowanie immunitetowe, nie mieści się w zakresie postępowania przygotowawczego w rozumieniu k.p.k., ani nie wypełnia podstawowej funkcji takiego postępowania, jaką jest zbieranie i utrwalanie materiału dowodowego na użytek przyszłej rozprawy sądowej. **Można zdefiniować je jako mające umocowanie konstytucyjne (por. art. 181 Konstytucji RP) odrębne oraz autonomiczne wobec postępowania karnego i postępowania dyscyplinarnego, dwuinstancyjne, i co do zasady jawne, postępowanie sądowe toczące się przed sądem dyscyplinarnym mające na celu rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku uprawnionego oskarżyciela o uchylenie immunitetu. Z perspektywy procedury karnej jest tzw. postępowaniem pomocniczym.** Art. 55 § 1 u.SN nie podaje przesłanek według

których należy oceniać, czy w konkretnym przypadku zachodzi podstawa uzasadniająca uchylenie immunitetu sędziego Sądu Najwyższego. W związku z tym, z mocy art. 10 § 1 u.SN, konieczne jest odwołanie się w tym zakresie do art. 80 § 2c u.s.p., który stanowi, że sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. Sformułowanie „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa” określa materialną podstawę decyzji w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jest ono tożsame z pojęciem użytym w art. 313 § 1 k.p.k. Na gruncie zaś wykładni tego przepisu, wskazuje się, że wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów wymaga istnienia bardziej rozbudowanej faktycznej podstawy, niż ta, która wystarcza do wszczęcia śledztwa lub dochodzenia. Poza uzasadnionym podejrzeniem popełnienia przestępstwa musi istnieć także dostatecznie uzasadnione podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba. Czyli to coś więcej niż uzasadnione podejrzenie, jakim posłużył się ustawodawca w art. 303 k.p.k., oraz znacznie więcej niż uzasadnione przypuszczenie, którego to zwrotu użyto w art. 244 § 1 k.p.k. (por. np. uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego: z dnia 18 października 2004 r., sygn. akt SNO 40/04, OSNSD 2004, Nr 2, poz. 33, z dnia 8 maja 2007 r., sygn. akt SNO 21/07, OSNSD 2007, poz. 38, z dnia 27 stycznia 2009 r., sygn. akt SNO 95/08, OSNSD 2009, poz. 24, z dnia 20 lipca 2011 r., sygn. akt SNO 32/11, LEX nr 1288863, z dnia 18 lipca 2014 r., SNO 36/14, LEX nr 1504922, z dnia 26 lutego 2018 r., sygn. akt SNO 54/17, LEX nr 2511522, z dnia 16 maja 2018 r., sygn. akt SNO 18/18, LEX nr 2515772)). Obowiązkiem sądu dyscyplinarnego, w ramach postępowania wszczętego wnioskiem oskarżyciela o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jest zbadanie przedstawionych przez oskarżyciela materiałów dowodowych, ewentualnie także innych zgromadzonych w toku tego postępowania sądowego materiałów, w celu stwierdzenia, czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sędziego. Wykluczone jest zatem podjęcie uchwały o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, gdy stopień prawdopodobieństwa popełnienia przez niego przestępstwa jest niższy niż dostateczny, za czym przemawia ocena

dowodów zgromadzonych w toku sądowego postępowania o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karmnej, czyli przedstawionych przez oskarżyciela wraz z wnioskiem, jak i dowodów uzyskanych na etapie postępowania przed sądem dyscyplinarnym.

Zgodnie z poglądem ugruntowanym w doktrynie i orzecznictwie, prawomocna uchwała sądu dyscyplinarnego o zezwoleniu na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej (uchylenie immunitetu formalnego sędziego) nie przesądza o winie sędziego, nie pozbawia go domniemania niewinności, jest jedynie zgodą sądu na przejście toczącego się postępowania karnego do kolejnego etapu.

Podmiotem, uprawnionym do złożenia wniosku do Sądu Najwyższego o zezwolenie na pociągnięcie sędziego Sądu Najwyższego do odpowiedzialności karnej jest oskarżyciel publiczny, oskarżyciel prywatny oraz oskarżyciel posiłkowy subsydiarny. Nie jest podmiotem uprawnionym do złożenia takiego wniosku organ ścigania. W postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora, uprawnionym do złożenia wniosku do Sądu Najwyższego o zezwolenie na pociągnięcie sędziego Sądu Najwyższego do odpowiedzialności karnej jest prokurator, czyli organ, który w postępowaniu sądowym występuje w charakterze oskarżyciela. Z art. 13 k.p.k. jasno wynika, że uzyskanie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej należy do oskarżyciela.

Postanowieniem z dnia 30 października 2024 r., Prokuratura Krajowa umorzyła śledztwo prowadzone przez Prokuraturę Krajową, uprzednio pod sygn. akt [...], w ramach którego skierowano do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wnioski o wydanie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie SSN X1. Y1. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 3 k.k. (k. 475 i k. 479 - 488v). Postanowienie to jest prawomocne (por. pismo Prokuratury Krajowej z dnia 13 lutego 2025 r., k. 492 - 492v I K. 510 – 519)).

W dniu 3 marca 2025 r. (k. 521), do Izby Odpowiedzialności Zawodowej wpłynęło pismo Prokuratury Krajowej Wydziału Spraw Wewnętrznych z dnia 28 lutego 2025 r., sygn. akt [...], w którym Dariusz Makowski – Naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej oświadczył, że cofa, wnioski z dnia 15 marca 2021 r. Prokuratury Krajowej, o ówczesnej sygn. akt

[...], w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie SSN X1. Y1. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 3 k.k. (k. 509 - 509v).

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. sędziemu, w stosunku do którego została przez Sąd Najwyższy, w składzie którego brał udział sędzia Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, podjęta uchwała prawomocnie zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, przysługuje wniosek o wznowienie postępowania. Ten przepis nie uzależnia wznowienia postępowania od wystąpienia dodatkowych przesłanek wznowieniowych, określonych w art. 540 – 540b k.p.k., albowiem w zakresie nieuregulowanym w tym przepisie odsyła do przepisów u.s.p. Jediną przesłanką skutkującą wznowieniem postępowania zakończonego prawomocną uchwałą zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej jest udział w składzie orzekającym sędziego Izby Dyscyplinarnej Sadu Najwyższego

Przyjęcie przez polskiego ustawodawcę takiego wyjątkowego rozwiązania prawnego jest następstwem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym m.in. wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19 Komisja Europejska przeciwko Polsce (system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów).

W myśl art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. orzekając o wznowieniu postępowania Sąd Najwyższy uchyla uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, i rozstrzyga sprawę co do istoty albo umarza postępowanie. Od tego orzeczenia Sądu Najwyższego środek odwoławczy nie przysługuje. Jak wyżej wskazano podstawą wznowienia jest wydanie uchwały prawomocnie zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej przez Sąd Najwyższy w składzie którego brał udział sędzia Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, która została zniesiona ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. W orzecznictwie Izby Odpowiedzialności Zawodowej wyrażono pogląd, że skoro ustawodawca w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r., wprowadził rozwiązanie dopuszczające wznowienie prawomocnie zakończonych postępowań w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej na wniosek sędziego w stosunku do którego taka uchwała została podjęta, to należy również przyjąć, że w sprawach które nie zakończyły się

podjęciem uchwały prawomocnie zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, wówczas gdy w środku odwoławczym podniesiono zarzut analogiczny do podstawy dla wznowienia, a mianowicie podjęcie uchwały (nieprawomocnej) przez Sąd Najwyższy, w składzie z udziałem sędziego Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, to takie orzeczenie musi być zawsze uchylone. Taka sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie (por. treść zarzutu z pkt 1 zażalenia adwokatów J. D. i M. Z. oraz jego uzasadnienie, por. s. 9 – 13 oraz s. 27 uzasadnienia tego zażalenia), co musi prowadzić do uchylenia zaskarżonej uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt I DI 20/21, i to niezależnie od zasadności innych zarzutów podnoszonych w zażaleniach.

Nie budzi wątpliwości, iż oskarżyciel ma prawo odwołać (cofnąć) swoje oświadczenie woli, które sprowadzało się do żądania wydania zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. W obowiązującym stanie prawnym nie ma zakazu złożenia takiego oświadczenia. Cofnąć, w znaczeniu słownikowym, to m.in. wstrzymać lub odwołać coś, powrócić do poprzedniego stanu (S. Dubisz (red.), Uniwersalny słownik języka polskiego, t. 1, Warszawa 2003, s. 480). Przypomnieć należy, że w uzasadnieniu uchwały składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1975 r., sygn. akt VI KZP 44/74, przyjęto istnienie zasady, iż oświadczenie woli stron może być skuteczne cofnięte, aż do czasu wydania opartego na nim rozstrzygnięcia, jeżeli ustawa nie wprowadza wyraźnego odmiennego ograniczenia (OSNKW 1975, z. 3 - 4, poz. 34). Trafnie wskazuje I. Nowikowski, że cyt. „Brak w k.p.k. przepisu ogólnego, przewidującego regułę odwołałości, nie jest przeszkodą do przyjęcia owej reguły w odniesieniu do czynności procesowych stron, polegających na składaniu oświadczeń woli. Kwestię odwołałości tych czynności należy łączyć z fakultatywnością jej dokonania przez stronę. Tylko w sytuacji gdy uczestnik procesu korzysta z autonomii woli w zakresie podjęcia decyzji odnośnie do dokonania czynności, jest on władny uchylić się od skutków czynności, bowiem do jej przedsięwzięcia nie był zobligowany przez prawo procesowe. Jeżeli dokonanie czynności przez stronę byłoby w konkretnej sytuacji obligatoryjne, to wówczas w zasadzie nie byłoby możliwości cofnięcia czynności” (cyt. I. Nowikowski, Odwoływalność czynności procesowych stron w polskim

procesie karnym, Lublin 2001, s. 57). Złożenie zatem przez Dariusza Makowskiego – Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, oświadczenia o cofnięciu wniosku Kamila Kowalczyka prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej, z dnia 15 marca 2021 r., o ówczesnej sygn. akt [...], w przedmiocie wydania zezwolenia na pociągnięcie SSN X1. Y1. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 3 k.k., uniemożliwia merytoryczne rozpoznanie tego wniosku, jak i dalsze kontynuowanie postępowania immunitetowego. Oświadczenie Dariusza Makowskiego – Naczelnika Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, o cofnięciu wniosku z dnia 15 marca 2021 r., o ówczesnej sygn. akt [...], oznacza rezygnację z uprawnienia do zainicjowania postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie SSN X1. Y1. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 231 § 3 k.k., opisany we wniosku Kamila Kowalczyka - prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej z dnia 15 marca 2021 r., [...], i ma na celu spowodowanie bezskuteczności złożonego wniosku, jak i anulowania skutków z nim związanych.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt I DI 20/21, i na podstawie, stosowanego w drodze analogii, przepisu art. 431 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. w zw. z art. 10 § 1 u.SN, pozostawił bez rozpoznania wnioski Kamila Kowalczyka - prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej z dnia 15 marca 2021 r., [...], o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X1. Y1. - sędziego Sądu Najwyższego, za czyn w nim opisany z art. 231 § 3 k.k.

[M. T.]

[r.g.]

Zbigniew Korzeniowski Wiesław Kozielowicz Barbara Skoczowska